

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

ОДЛУКА

Датум усвајања: 9. јун 2012. године

Предмети бр. 14/09, 15/09, 18/09, 19/09, 20/09 и 21/09

Мухарем ИБРАЈ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 9. јуна 2012. године, уз присуство следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
г. Пола ЛЕМЕНСА
гђе Кристин ЧИНКИН

Уз помоћ
г. Андреја АНТОНОВА, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, одлучила је следеће:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Све жалбе су уложене 24. децембра 2008. године и уписане су 21. јануара 2009. године.
2. Дана 4. марта 2009. године, Комисија је затражила од жалиоца да достави додатне информације. Жалилац је одговорио у писму датираним на 24. март 2009. године.
3. Дана 22. јуна 2009. године, жалбе су прослеђене Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС) како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета. Дана 10. августа 2009. године, УНМИК је доставио свој одговор.

4. Дана 9. септембра 2010. године, Комисија је одлучила да споји ове предмете, сходно правилу 20 Пословника Комисије.
5. Дана 12. августа 2010. године, жалилац је Комисији доставио додатне информације.
6. Дана 26. јануара 2011. године, Комисија је затражила од жалиоца да достави додатне информације. Жалилац је одговорио у писму датираном на 28. јануар 2011. године.
7. Дана 25. марта 2011. године, све жалбе су поново послате СПГС-у, како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета. Дана 10. јуна 2011. године, УНМИК је доставио свој одговор.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

8. Жалилац је бивши становник Косова. Дана 13. јуна 1999. године, морао је да напусти свој дом из безбедносних разлога. Тренутно живи у ужој Србији.
9. Жалилац обавештава Комисију да је након његовог одласка шесторо чланова његове породице отето од стране чланова Ослободилачке војске Косова (ОВК). Следе детаљи о овим отмицама.
10. Његов брат, г. Иса Ибрај (предмет бр. 14/09), отет је 22. јуна 1999. године из свог дома у селу Осек Хиле, у општини Ђаковица. Од тада се не зна где се он налази.
11. Његов братанац, г. Мухамет Ибрај (предмет бр. 15/09), отет је 19. јуна 1999. године из свог дома у селу Осек Хиле, у општини Ђаковица. Његови посмртни остаци касније су пронађени у селу Јуник, у општини Дечани, предати су породици 9. новембра 2006. године и сахрањени су истог дана у селу Дамјане, у општини Ђаковица.
12. Његов син, г. Кујтим Ибрај (предмет бр. 18/09), отет је 20. јуна 1999. године из свог дома у селу Осек Хиле, у општини Ђаковица. Његови посмртни остаци пронађени су 18. децембра 2000. године у селу Шишман, у општини Ђаковица, предати су жалиоцу 27. новембра 2007. године и сахрањени су истог дана у Призрену. Његова смрт потврђена је умрлицом издатом од стране овлашћеног органа Републике Србије 14. јануара 2008. године.
13. Његов брат, г. Исуф Ибрај (предмет бр. 19/09), отет је 22. јуна 1999. године из свог дома у селу Осек Хиле, у општини Ђаковица. Његови посмртни остаци пронађени су 13. децембра 1999. године у селу Шишман, у општини Ђаковица, и сахрањени су 9. новембра 2006. године у селу Дамјане, у општини Ђаковица.
14. Његов братанац, г. Јакуп Ибрај (предмет бр. 20/09), отет је 22. јуна 1999. године из свог дома у селу Осек Хиле, у општини Ђаковица. Његови посмртни остаци пронађени су 13. децембра 2000. године у селу Шишман, у општини Ђаковица, предати су породици 9. новембра 2006. године и сахрањени су истог дана у селу Дамјане, у општини Ђаковица.
15. Његов брат, г. Ибер Ибрај (предмет бр. 21/09), отет је 19. јуна 1999. године из свог дома у селу Осек Хиле, у општини Ђаковица. Његови посмртни остаци пронађени су 13. децембра 1999. године у селу Шишман, у општини Ђаковица, предати су

породици 9. новембра 2006. године и сахрањени су истог дана у селу Дамјане, у општини Ђаковица.

16. Жалилац наводи да је отмица његових сродника пријављена Међународном комитету Црвеног крста (МКЦК), Црвеном крсту Србије, Организацији Црвеног крста града Ниша (у ужој Србији), Министарству унутрашњих послова Србије (МУП) и осталим релевантним организацијама.
17. Уверењем датираним на 7. април 2006. године издатим од стране одговарајућег одељења МУП-а потврђено је да су сви горенаведени појединци отети од стране ОВК између 18. и 22. јуна 1999. године, из села Осек Хиле, у општини Ђаковица, и да је кривична пријава поднета Окружном јавном тужилаштву у Пећи, које се налази у Лесковцу, у ужој Србији.
18. Имена свих жртава налазе се у бази података коју води УНМИК-ова Канцеларија за нестала лица и судску медицину. Имена господе Исе Ибраја, Кујтима Ибраја и Ибера Ибраја такође се налазе на листи несталих особа коју је МКЦК проследио полицији УНМИК-а 12. октобра 2001. године. МКЦК-ов захтев за проналажење г. Исе Ибраја и даље је отворен.
19. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали Одељење правде и полиција УНМИК-а предати су ЕУЛЕКС-у.

III. ЖАЛБЕ

20. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи нестанак и убиство или вероватно убиство његових блиских чланова породице. Жалилац се, у суштини, такође жали на страх, бол и патњу које је претрпео због ове ситуације.
21. Комисија је мишљења да се може сматрати да жалилац указује, тим редоследом, на повреду права својих сродника на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (у даљем тексту: ЕКЉП), као и на повреду свог права у смислу забране нечовечног и понижавајућег поступања, загарантованог чланом 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

22. Пре него што почне да разматра меритум предмета, Комисија мора прво да одлучи да ли да прихвати предмете, узимајући у обзир критеријуме прихватљивости из одељака 1, 2 и 3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.

A. Наводно кршење члана 2 ЕКЉП

23. Жалилац се жали, у суштини, на недостатак адекватне кривичне истраге у вези са нестанком и убиством или вероватним убиством својих блиских сродника.

24. У својим примедбама, СПГС не оспорава прихватљивост жалбе у смислу процедуралних обавеза према члану 2 ЕКЉП.
25. Комисија је мишљења да жалбе везане за члан 2 ЕКЉП покрећу озбиљна чињенична и правна питања чије би разрешење требало да зависи од процене меритума. Према томе, Комисија закључује да овај део жалбе није очигледно неоснован у смислу члана 3.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.
26. Нису установљени други разлози на основу којих би овај део жалбе био проглашен неприхватљивим.

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

27. Жалилац се жали на душевну бол и патњу које су му наводно проузроковане услед околности везаних за отмицу и убиство или вероватно убиство његових блиских сродника.
28. У својим примедбама, СПГС тврди да жалилац покреће питање сходно члану 3 ЕКЉП само у погледу поступања према самим жртвама и њихове смрти и да не постоји изричита или подразумевана тврдња о било каквом душевном болу до ког је дошло услед поступака обављаних са УНМИК-ом. Он даље тврди да не постоји навод да је жалилац икада контактирао УНМИК и да је тражио информације о статусу предмета. СПГС стога сматра да је овај део жалби, у погледу свих жртава, неприхватљив.
29. Комисија сматра да су, упркос томе што жалилац није изнео изричите тврдње у том смислу, у жалбама наведене релевантне чињенице у вези са отмицом његових сродника на којима може да се заснива наводно кршење члана 3 ЕКЉП.
30. Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права која се тиче питања да ли се чланови породице нестале особе могу сматрати жртвама поступања које је супротно члану 3 ЕКЉП којим се забрањује нечовечно поступање. Европски суд за људска права прихвата такву могућност, што зависи од постојања „нарочитих чинилаца који доводе до тога да патња коју преживљава [члан породице] добије димензију и одлике различите од емоционалне туге каква се може сматрати неизбежном код особа које су у сродству са жртвом озбиљног кршења људских права“. Суд даље сматра да „у пресудне елементе спадају непосредност крвног сродства, конкретне околности везане за породични однос, мера у којој је члан породице био сведок предметних догађаја, ангажованост члана породице у покушају да прикупи информације о несталој особи и начин на који су надлежни органи одговорили на такво распитивање“. Суд такође наглашава „да суштина те повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице нестао, већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. Европски суд за људска права (ЕСЉП) (Велико веће), *Чакићи против Турске*, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, ЕКЉП, 1999-IV; ЕСЉП (Велико веће), *Кипар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, ЕКЉП, 2001-IV; ЕСЉП, *Орхан против Турске*, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 139; видети такође Саветодавна комисија за људска права (ХРАП), *Здравковић*, бр. 46/08, одлука од 17. априла 2009, § 41 и ХРАП, *Радисављевић*, бр. 156/09, одлука од 17. фебруара 2012, § 18).

31. Комисија сматра да жалилац може да се позове на кршење члана 3 ЕКЉП чак и ако не постоји изричита референца на конкретне поступке надлежних органа ангажованих у истрази јер и пасивност надлежних органа и недостатак информација пружених жалиоцу могу да указују на нечовечно поступање надлежних органа према жалиоцу.
1. У погледу отмице и вероватног убиства г. Исе Ибраја (предмет бр. 14/09)
32. Комисија сматра да је анализа дата у §§ 29-31 у потпуности применљива на ситуацију везану за отмицу и вероватно убиство г. Исе Ибраја, будући да се и даље не зна где се он налази. Комисија такође сматра да овај део жалбе покреће озбиљна чињенична и правна питања, чије би разрешење требало да зависи од процене меритума. Према томе, Комисија закључује да овај део жалби није очигледно неоснован у смислу члана 3.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 и одбацује приговор који је уложио СПГС.
33. Нису установљени други разлози на основу којих би овај део жалбе био проглашен неприхватљивим.
2. У погледу отмице и убиства господе Мухамета Ибраја (предмет бр. 15/09), Кујтима Ибраја (предмет бр. 18/09), Исуфа Ибраја (предмет бр. 19/09), Јакупа Ибраја (предмет бр. 20/09) и Ибера Ибраја (предмет бр. 21/09)
34. У случајевима када је нестала особа касније пронађена мртва, као у случају господе Мухамета Ибраја, Кујтима Ибраја, Исуфа Ибраја, Јакупа Ибраја и Ибера Ибраја, применљивост члана 3 ЕКЉП је у принципу ограничена на одређени период током кога је члан породице подносио неизвесност, патњу и тугу које су карактеристичне за феномен нестанака (видети нпр. ЕСЉП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006, §§ 114-115, ЕКЉП, 2006-ХИИ; видети и ЕСЉП, *Гонгадзе против Украјине*, бр. 34056/02, пресуда од 8. новембра 2005, § 185, ЕКЉП, 2005-ХИ).
35. У том смислу поставља се питање да ли су жалбе уложене на време. У члану 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наводи се да Комисија „сме да се бави предметом ... само у року од шест месеци од дана доношења коначне одлуке“. По правилу, период од шест месеци почиње од дана доношења коначне одлуке у процесу којим се исцрпљују домаћи правни лекови. Међутим, тамо где је из исхода јасно да жалиоцу није доступан никакав правни лек, период почиње од датума поступака или мера које су предмет жалбе, или од датума сазнања о том поступку или његовом ефекту на жалиоца или штети која му је учињена (ЕСЉП (Велико веће), *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, § 157). Тамо где се жалба односи на континуирану ситуацију, која је дошла до завршетка, период ограничења од шест месеци почиње да тече од датума када је та ситуација завршена.
36. Комисија напомиње да су посмртни остаци идентификованих жртава предати њиховој породици 9. новембра 2006. године (посмртни остаци господе Мухамета Ибраја, Исуфа Ибраја, Јакупа Ибраја и Ибера Ибраја) и 27. новембра 2007. године (посмртни остаци г. Кујтима Ибраја). Периоди током којих се питање могло покренути сходно члану 3 ЕКЉП истекли су у та два тренутка. У сврху члана 3.1. Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, период ограничења од шест месеци стога је почео да тече од та два датума (видети случај *Петковић*, бр. 133/09, одлука ХРАП од 16.

децембра 2011, § 23; случај *Марковић*, бр. 06/10, одлука ХРАП од 19. фебруара 2012, § 27).

37. Све жалбе су уложене пред Комисијом 24. децембра 2008. године, односно након истека периода од шест месеци који је изнад назначен.

38. Према томе, Комисија мора да закључи да овај део жалби лежи ван временског ограничења предвиђеног чланом 3.1 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- ПРОГЛАШАВА ЖАЛБЕ ПРИХВАТЉИВИМ У ДЕЛУ КОЈИ СЕ ТИЧЕ ПРАВА НА ЖИВОТ;

- ПРОГЛАШАВА ЖАЛБУ ПРИХВАТЉИВОМ У ДЕЛУ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА ПРАВО НА ЗАБРАНУ НЕЧОВЕЧНОГ И ПОНИЖАВАЈУЋЕГ ПОСТУПАЊА У ВЕЗИ СА Г. ИСОМ ИБРАЈЕМ (ПРЕДМЕТ БР. 14/09);

- ПРОГЛАШАВА НЕПРИХВАТЉИВИМ ОСТАТАК ЖАЛБИ.

Андреј АНТОНОВ
Извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
Председавајући